

**הראל השתלמות מסלולית
בניהול
הראל גמל והשתלמות בע"מ**

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2015**

תוכן עניינים

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל	3
א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	3
ב. מועד הקמת קופת הגמל	3
ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	3
ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	3
ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	4
ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	4
2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	5
א. יחס נזילות	5
ב. משך חיים ממוצע של החיסכון	5
ג. שינוי במספר העמיתים	5
ד. ניתוח והסברים בגין הנתונים המוצגים לעיל	5
3. מידע אודות דמי ניהול	6
א. שיעור דמי הניהול	6
ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה	7
4. ניתוח מדיניות השקעה	8
א. מדיניות ההשקעה	8
ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	8
5. ניהול סיכונים	10
א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	10
ב. סיכוני נזילות	10
ג. סיכוני שוק	11
ד. סיכוני אשראי	16
ה. סיכונים גיאוגרפיים	21
ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	26
6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	27
7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	27

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: הראל השתלמות (להלן "הקופה").
- סוג קופת הגמל: קרן השתלמות מסלולית.
- קוד הקופה: 512205204-00000000000154-0000-000
- סוג העמיתים: עצמאיים ושכירים המפקידים כספי השתלמות.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון לטווח ארוך ובינוני. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מאגף שוק ההון באוצר בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (להלן - הממונה על שוק ההון, או הממונה).

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן – "החברה המנהלת", או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן-הראל השקעות), בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ, חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת. למיזוג חברת הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן- הראל עתידית) לתוך החברה, ומיזוג טכני של קופת הראל גילעד השתלמות מסלולית לתוך הקופה, ביום 1 בינואר 2016, ראה ביאור 1 וביאור 17 בדוח הכספי של הקופה.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בשנת 1997 כקרן השתלמות. בחודש ספטמבר 2008 הפכה הקופה לקופה מסלולית בעקבות מיזוג קופות הראל נץ והראל שלדג למסלולי השקעה בהראל קרן השתלמות. בחודש אוקטובר 2008 נוסף מסלול שקלי בקופה. בחודש דצמבר 2009 נוסף מסלול אג"ח.

ביום 1 ביולי 2013 מוזגה קרן השתלמות- הראל השתלמות ניבה לתוך הקופה (מיזוג טכני) כמסלול השקעה נפרד.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן מספרי המסלולים הכלולים באישור:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
הראל השתלמות כללי	512205204-00000000000154-0154-000	1998
הראל השתלמות נץ (מנייתי)	512205204-00000000000154-0763-000	2001
הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	512205204-00000000000154-0764-000	2001
הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	512205204-000000000001034-1034-000	2004
הראל השתלמות שקלי	512205204-00000000000154-1369-000	2008
הראל השתלמות אג"ח	512205204-00000000000154-1485-000	2009

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

אין שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

בקרן השתלמות לעובדים - בשיעורים מהמשכורת, (כהגדרתה בסעיף 3 לפקודה) :
 הפרשות מעביד : עד 7.5%.
 הפרשות עובד : עד 2.5%.
 ובלבד שהשיעורים לא יעלו על השיעורים הנקובים בהסכם הקיבוצי כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים תשי"ז-1957, והפרשות העובד לא יפחתו משליש מהפרשות המעביד.
 בקרן השתלמות לעצמאים - לגבי הפקדות יחיד שיש לו בשנת המס הכנסה מעסק או משלח-יד.
 בקרן השתלמות לחברי קיבוץ - לגבי סכומים שהופקדו עבור חברי קיבוץ בהתאם לסעיף 58 לפקודה.
 בקרן השתלמות לחברי מושב שיתופי - לגבי סכומים שהופקדו עבור עמית מושב שיתופי בהתאם לסעיף 58 לפקודה, אם אישר הנציב לפי סעיף 61 לפקודה, כי הוראות סעיף 58 יחולו על המושב השיתופי.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

במהלך תקופת הדוח לא חלו שינויים במסמכי היסוד של הקופה.

בהתאם למכתב שפורסם ביום 8 ביולי 2015, על ידי הממונה, למנהלי חברות המנהלות קופות גמל, שעניינו "התאמת תקנוני קופת גמל לחוזר מסלולי השקעה" ולנוסח תקנון תקני לקופת גמל שצורף למכתב כאמור ובנוסף למיזוג קופת גילעד השתלמות לקופה כתוצאה ממיזוג חברת הראל עתידית לתוך החברה המנהלת ביום 1 בינואר 2016, תוקן תקנון הקופה. להלן עיקרי השינויים:

- נערכו התאמות בהתאם לתקנון התקני שפורסם על ידי הממונה.
- הותאמה מדיניות ההשקעה התקנונית במסלולי השקעה מתמחים להוראות הממונה.
- בוטל הסדר הערבות לעמיתים.

לרשימת מסלולי ההשקעה הקיימים בקופה, החל מיום 1 בינואר 2016, ראה ביאור 17, בדבר אירועים לאחר תאריך הדיווח, בדוח הכספי של הקופה.

2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל

א. יחס נזילות

שיעור הסכומים שהעמיתים בקופת הגמל רשאים למשוך ממנה מתוך כלל נכסי קופת הגמל, לתאריך הדוח:

2015	
%	
54.52	הראל השתלמות כללי
57.50	הראל השתלמות נץ (מנייתי)
70.94	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)
64.55	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)
69.08	הראל השתלמות שקלי
63.50	הראל השתלמות אג"ח

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

משך החיים הממוצע של זכויות העמיתים, עבור אותם עמיתים שחשכוונותיהם טרם הבשילו:

2015	
שנים	
2.39	הראל השתלמות כללי
2.08	הראל השתלמות נץ (מנייתי)
2.24	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)
2.13	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)
2.08	הראל השתלמות שקלי
2.29	הראל השתלמות אג"ח

ג. שינוי במספר העמיתים

להלן השינוי במספר חשבונות עמיתי הקופה בשנת הדוח, בגין כל מסלולי הקופה:

מספר חשבונות העמיתים				סוג העמיתים
לסוף השנה	נסגרו השנה	נפתחו השנה	לתחילת השנה	
114,079	9,400	29,206	94,273	שכירים
25,042	1,927	3,196	23,773	עצמאיים
139,121	11,327	32,402	118,046	סה"כ
				מתוכם חשבונות ביתרה של
				עד 500 ש"ח ללא תנועה בשנה
				האחרונה
8,304			3,873	

ד. ניתוח והסברים בגין הנתונים המוצגים לעיל

לאור הנתונים לעיל, ומאחר ורוב נכסי הקופה הינם סחירים או נזילים (כ- 71% במסלול הכללי, כ- 97% במסלול נץ, כ- 69% במסלול שלדג, כ- 92% במסלול ניבה, כ- 91% במסלול שקלי וכ- 88% במסלול אג"ח), לא צופה הנהלת הקופה בעיה באשר לנזילות נכסים ביחס להוראות המשיכה של העמיתים.

3. מידע אודות דמי ניהול

א. שיעור דמי הניהול

הראל השתלמות כללי

ליום 31 בדצמבר 2015				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	
עמיתים	באלפי ש"ח	עמיתים	באלפי ש"ח	
0%-0.5%	5,333	217,401	3,895	140,674
0.5%-1%	22,111	947,398	12,345	556,146
1%-1.5%	14,289	458,058	9,780	225,038
1.5%-2%	18,732	400,032	17,176	216,055

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 3,621 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל נץ (מנייתי)

ליום 31 בדצמבר 2015				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	
עמיתים	באלפי ש"ח	עמיתים	באלפי ש"ח	
0%-0.5%	213	11,928	223	14,551
0.5%-1%	1,873	103,208	1,514	61,909
1%-1.5%	906	34,851	845	21,312
1.5%-2%	585	25,304	880	15,787

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 324 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל שלדג (עד 10% מניות)

ליום 31 בדצמבר 2015				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	
עמיתים	באלפי ש"ח	עמיתים	באלפי ש"ח	
574	42,503	574	60,523	0%-0.5%
4,696	304,764	4,332	399,742	0.5%-1%
6,071	167,587	4,329	112,843	1%-1.5%
2,334	96,696	4,029	61,453	1.5%-2%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 1,008 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות ניבה

ליום 31 בדצמבר 2015				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	
עמיתים	באלפי ש"ח	עמיתים	באלפי ש"ח	
70	3,753	168	5,351	0%-0.5%
209	9,228	208	11,469	0.5%-1%
126	4,741	157	4,137	1%-1.5%
92	2,752	184	2,735	1.5%-2%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 30 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות שקלי

ליום 31 בדצמבר 2015				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים		
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	
עמיתים	באלפי ש"ח	עמיתים	באלפי ש"ח	
222	13,674	146	7,896	0%-0.5%
1,002	59,918	791	60,390	0.5%-1%
818	39,481	583	18,279	1%-1.5%
927	40,449	891	16,128	1.5%-2%

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 61 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

הראל השתלמות אג"ח

הראל השתלמות אג"ח			
ליום 31 בדצמבר 2015			
עמיתים פעילים		עמיתים לא פעילים	
מספר חשבונות	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות	סך נכסים, נטו
עמיתים	באלפי ש"ח	עמיתים	באלפי ש"ח
46	2,359	39	2,483
302	14,242	282	19,633
258	9,287	264	13,662
389	5,131	351	2,855
דמי ניהול מנכסים:			
0%-0.5%			
0.5%-1%			
1%-1.5%			
1.5%-2%			

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 32 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה

לשנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר
2015

0.68	שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)
667,957	סך היקף נכסים מנוהל עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באלפי ש"ח)
13.19	שיעור הנכסים המנוהלים עבור חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך הנכסים נטו (באחוזים)
12,979	מספר חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים
9.33	שיעור חשבונות עמיתים כולל של חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך העמיתים (באחוזים)

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/gemel-and-study-funds/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1#2015>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	מדד המחירים לצרכן ירד ב-1.0% בשנת 2015, האינפלציה השלילית נבעה בעיקר מירידה במחירי הסחורות והאנרגיה, ממעורבות ממשלתית (לרבות הורדת המע"מ, ביטול האגרה, הפחתת מחירי החשמל והמים ועוד) וכן כתוצאה מהמשך תחרותיות גבוהה, בעיקר בתחומי התקשורת והקמעונאות. ציפיות האינפלציה המשיכו לרדת גם בשנת 2015, במיוחד בטווח הקצר, אך גם בטווח הארוך. חטיבת ההשקעות ניצלה את הירידה בציפיות האינפלציה לשמירה על מרכיב משמעותי של צמודי מדד, באמצעות אג"ח ממשלתיות, קונצרניות ועסקאות אשראי.
שער החליפין של השקל	השקל התחזק בשנת 2015 ב-7% מול סל המטבעות (בעיקר לעומת האירו – השקל התחזק בכ-10%, כאשר לעומת הדולר השינוי היה מזערי). התיסוס לעומת סל המטבעות התרחש למרות הפחתת ריבית בנק ישראל במהלך הרבעון הראשון, רכישות מט"ח ע"י בנק ישראל ותנודתיות גבוהה בשווקים הפיננסיים, ונתמכה בהמשך גידול בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, ירידת מחירי הנפט, ורכישות משמעותיות של חברות טכנולוגיה ישראליות ע"י משקיעים זרים. חשיפת המט"ח בתיקים לא השתנתה באופן משמעותי, לאור ההערכות כי בטווח הארוך הלחצים להמשך התחזקות של השקל יימשכו בשל השפעת הגז הטבעי, הנפקות של חברות ישראליות בחו"ל והשקעות זרות בישראל.
התפתחות שעורי ריבית	בנק ישראל הפחית את הריבית במהלך הרבעון הראשון (ריבית חודש פברואר) של השנה מ-0.25% ל-0.1%. הפחתת הריבית באה על רקע המשך המדיניות המוניטרית המרחיבה של הבנקים המרכזיים בעולם ("מלחמת המטבעות"), בעיקר הבנק המרכזי בגוש האירו, התחזקות השקל, והציפיות האינפלציוניות הנמוכות. עקום התשואות הממשלתי השקלי ירד במהלך השנה, הן בשל הפחתת ריבית בנק ישראל והן בהשפעת ירידת התשואות מקבילה באירופה ובארה"ב, וירידה נוספת בציפיות האינפלציה. במהלך השנה שמרה חטיבת ההשקעות על מח"מ קצר יחסית בתיק הממשלתי בארץ ובאג"ח בחו"ל, ומח"מ ממוצע בינוני בתיק הקונצרני.

נושא	תיאור פעולות החברה
ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו	הגירעון התקציבי בשנת 2015 היה נמוך משמעותית מהתחזית של משרד האוצר בתחילת השנה ועמד על 2.15% מהתוצר, בעיקר בשל ביצוע חסר של סעיפי ההוצאות ("תקציב 1/12" במהלך המחצית הראשונה של השנה עקב הקדמת הבחירות) וגבית מיסים גבוהה מהתחזיות בעיקר בענף הנדל"ן והרכב. בשנת 2016 ובשנת 2017 הגירעון צפוי לגדול, לנוכח התחזית לגידול בהוצאות הממשלה, לרבות עליה בהוצאות שכר לעובדי המדינה, עליה בהוצאות הבטחון וירידה בהכנסות ממע"מ (שהופחת במהלך השנה הנוכחית) וממכירת קרקעות (בשל הטבות "מחיר למשתכן"). מימון הגירעון באמצעות הנפקות ומיחזור החוב הממשלתי בוצעו בתנאי ריבית נוחים יחסית לתקציב המדינה, מגמה שצפויה להימשך גם בשנת 2016.
שוק המניות	שווקי המניות בעולם היו תנודתיים בשנת 2015, כאשר מדד ה-MSCI העולמי ברוטו נותר כמעט ללא שינוי, מדד S&P500 בארה"ב ירד כ-1%, יפן וגרמניה עלו בכ-9%, ואילו מדד MSCI של השווקים המתעוררים רשם ירידות חדות של 15% על רקע ירידת מחירי הנפט והסחורות, והחשש מהאטה בצמיחה בסין. שוק המניות בישראל (מדד ת"א 100) עלה בכ-2% במהלך השנה, כאשר מדד מניות היתר עלה בכ-26% במהלך השנה. לנוכח התמחור הסביר של שווקי המניות (באופן יחסי לאפיקים האחרים) שמרה החברה על רמת החשיפה למניות במרבית המסלולים. מרכיב החשיפה לחו"ל בתיק המניות קטן מעט, לסביבות 60% מסך החשיפה למניות.
אג"ח קונצרני ומוצרי חוב	מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות עלו מעט במהלך השנה, בעיקר בשל פדיונות בקרנות הנאמנות (לעומת גיוס בהיקפים גבוהים בשנה קודמת), ריבוי הנפקות במהלך השנה ופתיחת מרווחים באג"ח בחו"ל. במהלך השנה בוצעו השקעות בהיקפים גבוהים במוצרי חוב חברות – בעיקר בעסקאות אשראי לא סחיר, וכן באגרות חוב קונצרניות (בעיקר בהנפקות), ובאג"ח בחו"ל, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידים ולקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.
מוצרי מדדים	החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידינו וניירות שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.
נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים	החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות ההשקעה, לניהול יעיל של החשיפות בחו"ל ללא חשיפת המטבע, ללא פעילות באסטרטגיות או לקחת פוזיציות על כיווני השוק או סטיות התקן.
השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות	במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, פרק 10 - ניהול סיכונים, אשר פורסם ב-15 בינואר 2014 החליף את חוזר גמל מספר 2-3-2009 בנושא "מערך ניהול ובקרת סיכונים בחברות מנהלות של קופות גמל" אשר פורסם באוגוסט 2009. החוזר נועד להסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות גלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכוניות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת השקעות מציגים אומדים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. ועדת השקעות מקבלת גם דיווחים רבעוניים בדבר החשיפות הבאות: חשיפה למנפיק, חשיפה לקבוצת לוויים, חשיפה לדירוגים, חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשווקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 21 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכונים נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה גורם לאי ודאות לגבי היקף החזקת נכסים סחירים ונזילים על מנת שלא להגיע למצב בו לא יהיה ניתן לבצע תשלומים לעמיתים מושכים ומעבירים. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הגברת התחרותיות הביאה להגדלת הצורך בהתמודדות עם סיכון זה. הקופות נאלצות לשמור רמות נזילות גבוהות יותר כבטחון לביצוע התשלומים וההעברות. העלאת מרכיב הנזילות והקטנת אופק התכנון הפיננסי בשל סיכון זה מקטין את יכולת הקופות לתכנון ארוך טווח בחלק הנזיל המיועד למקרים אלו.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניתוח נזילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2015						
נכסים נטו (באלפי ש"ח)						
נזילות (בשנים)	הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נ"מ (מניית)	הראל השתלמות נ"מ (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח
נכסים נזילים וסחירים	2,252,234	280,915	862,420	40,561	234,655	61,750
מח"מ של עד שנה	42,629	21	18,097	395	1,189	346
מח"מ מעל שנה	594,089	7,112	262,019	3,002	19,776	6,917
אחרים	271,850	802	103,575	208	595	639
סה"כ	3,160,802	288,850	1,246,111	44,166	256,215	69,652

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחרת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת כאמור. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה הינו בין 54.52%-70.94% (ראה פרוט לפי מסלולים בסעיף 2 לעיל), הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות. נכון לסוף שנת 2015, כ- 73% מנכסי הקופה הושקעו בנכסים נזילים או סחירים (כ- 71% מנכסי מסלול כללי, כ- 97% מנכסי מסלול נ"מ, כ- 69% מנכסי מסלול שלדג, כ- 92% מנכסי מסלול ניבה, כ- 91% מנכסי מסלול שקלי וכ- 88% מנכסי מסלול אג"ח),

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שערי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובח"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפורז המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפורזים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

הראל השתלמות כללי

ליום 31 בדצמבר 2015			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
912,898	1,260,986	986,918	3,160,802
551,101	3,915	(555,016)	-
1,463,999	1,264,901	431,902	3,160,802

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל נץ (מנייתי)

ליום 31 בדצמבר 2015			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
182,781	761	105,308	288,850
53,633	-	(53,633)	-
236,414	761	51,675	288,850

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל שלדג (עד 10% מניות)

ליום 31 בדצמבר 2015			
לא צמוד	בהצמדה למדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
380,124	571,594	294,393	1,246,111
185,889	5,725	(191,614)	-
566,013	577,319	102,779	1,246,111

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות ניבה

ליום 31 בדצמבר 2015			
לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
12,419	20,086	11,661	44,166
6,508	52	(6,560)	-
18,927	20,138	5,101	44,166

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות שקלי

ליום 31 בדצמבר 2015			
לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
252,707	52	3,456	256,215
3,412	-	(3,412)	-
256,119	52	44	256,215

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

הראל השתלמות אג"ח

ליום 31 בדצמבר 2015			
לא צמוד אלפי ש"ח	בהצמדה למדד המחירים לצרכן אלפי ש"ח	במטבע חוץ או בהצמדה אליו אלפי ש"ח	סך הכל אלפי ש"ח
20,991	36,414	12,247	69,652
9,981	246	(10,227)	-
30,972	36,660	2,020	69,652

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים
נגזרים במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)			ליום 31 בדצמבר 2015
-1%	+1%	אחוזים	
2.63	(2.41)		הראל השתלמות כללי
0.27	(0.25)		הראל השתלמות נץ (מנייתי)
3.29	(3.00)		הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)
2.94	(2.70)		הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)
3.80	(3.38)		הראל השתלמות שקלי
3.81	(3.49)		הראל השתלמות אג"ח

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסי של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמסקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

ליום 31 בדצמבר 2015						הראל השתלמות כללי
%	סך הכל	בחו"ל	לא סחיר	נסחרות במדד	נסחרות במדד	
				מניות היתר	ת"א 100	
מסה"כ			אלפי ש"ח			
15.51	75,033	14,577	-	2,963	57,493	ענף משק
						בנקים
1.57	7,594	45	-	-	7,549	ביטוח
6.51	31,492	29,570	-	501	1,421	ביומד
10.54	51,004	7,625	-	4,163	39,216	טכנולוגיה
11.80	57,113	24,674	356	6,363	25,720	מסחר ושרותים
26.78	129,575	76,265	6,388	7,341	39,581	נדל"ן ובינוי
18.57	89,873	-	-	9,766	80,107	תעשיה
4.77	23,079	-	-	2,303	20,776	השקעה ואחזקות
3.95	19,095	-	-	1,789	17,306	נפט וגז
100.00	483,858	152,756	6,744	35,189	289,169	סך הכל

הראל נץ (מנייתי)

ליום 31 בדצמבר 2015

%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד		ת"א 100
			לא סחיר	מניות היתר	
מסה"כ			אלפי ש"ח		
18.15	23,502	3,388	-	986	19,128
1.95	2,523	11	-	-	2,512
7.84	10,143	9,503	-	167	473
12.92	16,728	2,296	-	1,385	13,047
13.52	17,503	6,755	74	2,117	8,557
11.69	15,127	793	-	2,442	11,892
23.09	29,900	-	-	3,249	26,651
5.93	7,678	-	-	766	6,912
4.91	6,352	-	-	595	5,757
100.00	129,456	22,746	74	11,707	94,929

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשיה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

הראל שלדג (עד 10% מניות)

ליום 31 בדצמבר 2015

%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד		ת"א 100
			לא סחיר	מניות היתר	
מסה"כ			אלפי ש"ח		
9.58	7,242	1,438	-	284	5,520
0.96	729	4	-	-	725
3.91	2,952	2,768	-	48	136
6.49	4,903	738	-	400	3,765
7.63	5,766	2,501	185	611	2,469
54.65	41,304	34,136	1,658	705	4,805
11.42	8,629	-	-	938	7,691
2.93	2,217	-	-	222	1,995
2.43	1,833	-	-	172	1,661
100.00	75,575	41,585	1,843	3,380	28,767

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשיה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

הראל השתלמות ניבה

ליום 31 בדצמבר 2015

%	סך הכל	בחול'ל	נסחרות במדד		ת"א 100
			לא סחיר	מניות היתר	
מסה"כ			אלפי ש"ח		
20.60	460	145	15	300	
1.93	43	-	-	43	
7.34	164	154	3	7	
12.45	278	51	22	205	
16.17	361	194	33	134	
10.70	239	14	38	187	
21.01	469	-	51	418	
5.37	120	-	12	108	
4.43	99	-	9	90	
100.00	2,233	558	183	1,492	

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשיה
השקעה ואחזקות
נפט וגז
סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לוויים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצ"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. חוזר ועדת חודק קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לוויים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי			הראל השתלמות נץ (מנייתי)			הראל השתלמות שלדג (עד 10%)			הראל השתלמות ניבה (עד 20%)			הראל השתלמות שקלי			הראל השתלמות אג"ח		
שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם			שאינם		
סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים	סחירים	סה"כ	סחירים
אלפי ש"ח																	
1,115,327	617,048	1,732,375	64,933	7,133	72,066	577,309	273,482	850,791	24,413	3,391	27,804	223,151	20,965	244,116	46,581	7,179	53,760
261,865	19,670	281,535	872	-	872	118,076	6,634	124,710	5,174	6	5,180	2,403	-	2,403	7,279	84	7,363
1,377,192	636,718	2,013,910	65,805	7,133	72,938	695,385	280,116	975,501	29,587	3,397	32,984	225,554	20,965	246,519	53,860	7,263	61,123

בארץ
בחו"ל
סך הכל
נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2015					
דירוג מקומי (*)					
הראל השתלמות אג"ח	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות נץ (מנייתי)	הראל השתלמות כללי
אלפי ש"ח					
30,056	218,845	13,943	505,631	64,118	838,382
8,927	1,954	6,025	36,204	160	154,631
6,792	2,098	3,910	30,001	380	107,513
298	44	149	2,713	101	3,960
508	210	386	2,760	174	10,841
46,581	223,151	24,413	577,309	64,933	1,115,327
903	1,424	298	48,766	65	105,971
136	3	4	5,375	11	11,121
4	-	-	366	79	727
17	-	10	187	13	363
2,083	10,110	2,047	39,158	6,637	126,100
296	613	48	163,320	244	37,631
3,740	8,815	984	16,310	84	335,135
7,179	20,965	3,391	273,482	7,133	617,048
53,760	244,116	27,804	850,791	72,066	1,732,375
3,689	14,368	2,694	98,389	6,744	249,661

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות
אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב
אחרים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץנכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות
בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:
AA ומעלה
BBB עד A
נמוך מ-BBB
לא מדורג

הלוואות לעמיתים
הלוואות בשיעבוד מניות המקנות
שליטה

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץסך הכל נכסי חוב בארץ

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמה: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2015					
דירוג בינלאומי (*)					
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח
אלפי ש"ח					
25,542	715	11,786	146	2,403	207
נכסי חוב סחירים בחו"ל					
אגרות חוב ממשלתיות					
אגרות חוב קונצרניות					
ונכסי חוב אחרים בדירוג:					
A ומעלה					
39,437	72	17,738	839	-	1,180
BBB					
161,219	54	72,510	3,430	-	4,825
נמוך מ-BBB					
31,112	31	13,993	662	-	931
לא מדורג					
4,555	-	2,049	97	-	136
261,865	872	118,076	5,174	2,403	7,279
נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל					
נכסי חוב אחרים					
19,670	-	6,634	6	-	84
19,670	-	6,634	6	-	84
281,535	872	124,710	5,180	2,403	7,363
סך הכל נכסי חוב בחו"ל					
מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)					
3,263	-	-	-	-	-

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו- 16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2015						נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מנייתי)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	
באחוזים						
1.37	0.19	1.56	0.54	0.75	1.13	AA ומעלה
2.84	2.77	2.86	2.50	3.18	3.03	A
3.85	5.39	3.90	3.09	2.95	3.68	BBB
3.60	6.99	5.75	-	2.52	4.29	נמוך מ-BBB
3.60	1.43	4.16	4.08	3.70	3.79	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה S & P, Mood's ו-Fitch.

לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2015											
הראל השתלמות כללי		הראל השתלמות נץ (מנייתי)		הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)		הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)		הראל השתלמות שקלי		הראל השתלמות אג"ח	
סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%	סכום	%
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ
196,436	9.75	116	0.16	67,670	6.94	5,242	15.89	1,377	0.56	7,364	12.05
61,429	3.05	154	0.21	24,013	2.46	1,387	4.21	880	0.36	3,022	4.94
12,429	0.62	-	-	5,590	0.57	264	0.80	-	-	372	0.61
16,572	0.82	176	0.24	7,178	0.74	220	0.67	439	0.18	570	0.93
370,714	18.41	6,885	9.44	149,229	15.30	6,215	18.83	14,457	5.86	8,324	13.62
284,086	14.11	305	0.42	111,009	11.38	3,948	11.97	2,342	0.95	6,829	11.17
94,627	4.70	60	0.08	44,677	4.58	660	2.00	3,015	1.22	1,771	2.90
96,315	4.78	394	0.54	40,306	4.13	847	2.57	2,628	1.07	2,221	3.63
11,718	0.58	13	0.02	5,855	0.60	72	0.22	134	0.05	310	0.51
5,657	0.28	-	-	2,556	0.26	39	0.12	-	-	77	0.13
863,927	42.90	64,835	88.89	517,418	53.04	14,090	42.72	221,247	89.75	30,263	49.51
2,013,910	100.00	72,938	100.00	975,501	100.00	32,984	100.00	246,519	100.00	61,123	100.00

ענף משק

בנקים

ביטוח

ביומד

טכנולוגיה

מסחר ושרותים

נדל"ן ובינוי

תעשיה

השקעה ואחזקות

נפט וגז

אחר

אג"ח ממשלתי

סך הכל

(5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן – "הראל ביטוח") שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:

- א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכד').

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

הראל השתלמות כללי

ליום 31 בדצמבר 2015

אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	תעודות סל	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
אלפי ש"ח									
-	23,923	18,684	11,878	2,737	11,353	7,195	75,770	21,331	97,101
-	15,346	935	12,098	188	-	3,018	31,585	249	31,834
-	17,287	2,464	6,275	11,777	-	-	37,803	16,554	54,357
-	23,312	6,913	4,676	997	-	1,053	36,951	24,155	61,106
-	-	-	11,720	-	-	(1,840)	9,880	56,285	66,165
-	67,737	134,300	61,531	36,861	-	75,248	375,677	209,623	585,300
-	5,597	484	16,127	8,948	-	17,534	48,690	15,725	64,415
858,856	374,658	306,501	12,636	885	17,360	711,858	2,282,754	5,885	2,288,639
-	-	1,032	22,013	37,647	-	2,378	63,070	622	63,692
5,068	81,112	12,545	22,179	37,760	-	39,958	198,622	16,926	215,548
863,924	608,972	483,858	181,133	137,800	28,713	856,402	3,160,802	367,355	3,528,157

בריטניה

סין

צרפת

גרמניה

יפן

ארצות הברית

אירופה

ישראל

שווקים מתעוררים

אחר

סך הכל

הראל נץ (מנייתי)

ליום 31 בדצמבר 2015								
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
8,707	4,958	3,749	180	636	2,761	129	43	-
3,242	58	3,184	-	44	2,812	311	17	-
6,336	3,846	2,490	1	995	1,458	35	1	-
7,353	5,614	1,739	53	232	1,087	361	6	-
15,378	13,081	2,297	(427)	-	2,724	-	-	-
98,080	48,736	49,344	630	8,567	14,301	25,803	43	-
8,875	3,654	5,221	31	1,281	3,748	161	-	-
206,566	1,728	204,838	34,887	1,903	3,832	98,525	858	64,833
5,786	144	5,642	-	183	5,116	343	-	-
14,280	3,934	10,346	148	1,086	5,155	3,788	169	-
<u>374,603</u>	<u>85,753</u>	<u>288,850</u>	<u>35,503</u>	<u>14,927</u>	<u>42,994</u>	<u>129,456</u>	<u>1,137</u>	<u>64,833</u>

בריטניה

סין

צרפת

גרמניה

יפן

ארצות הברית

אירופה

ישראל

שווקים מתעוררים

אחר

סך הכל

הראל שלדג (עד 10% מניות)

ליום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח									
28,401	2,104	26,297	1,370	7,065	270	1,171	5,892	10,529	-
18,027	1,632	16,395	1	-	6,532	619	1,483	7,760	-
17,023	2,383	14,640	423	-	98	461	3,517	10,141	-
14,919	-	14,919	-	-	14,919	-	-	-	-
12,184	-	12,184	-	-	-	-	95	12,089	-
113,793	20,674	93,119	22,050	-	3,636	6,070	31,553	29,810	-
18,759	1,552	17,207	9,383	-	3,669	1,591	47	2,517	-
980,314	706	979,608	301,182	7,960	216	1,345	31,628	122,139	515,138
19,515	61	19,454	461	-	16,725	2,171	97	-	-
59,533	7,245	52,288	10,691	-	3,673	4,536	1,263	29,846	2,279
1,282,468	36,357	1,246,111	345,561	15,025	49,738	17,964	75,575	224,831	517,417

בריטניה

צרפת

גרמניה

לוקסמבורג

שוויץ

ארצות הברית

אירופה

ישראל

שווקים מתעוררים

אחר

סך הכל

הראל השתלמות ניבה

ליום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח								
873	213	660	6	27	118	2	507	-
497	2	495	-	2	121	5	367	-
726	165	561	-	125	63	1	372	-
841	240	601	3	10	47	6	535	-
660	561	99	(18)	-	117	-	-	-
603	-	603	-	-	-	5	598	-
6,805	2,087	4,718	122	367	2,152	595	1,482	-
615	157	458	128	47	161	3	119	-
32,024	(669)	32,693	6,508	32	107	1,545	10,520	13,981
1,024	6	1,018	-	794	219	5	-	-
2,428	168	2,260	5	571	220	66	1,290	108
47,096	2,930	44,166	6,754	1,975	3,325	2,233	15,790	14,089

בריטניה

סין

צרפת

גרמניה

יפן

שוויץ

ארצות הברית

אירופה

ישראל

שווקים מתעוררים

אחר

סך הכל

הראל השתלמות שקלי

ליום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח						
255,981	-	255,981	29,123	17	5,593	221,248
234	-	234	95	-	139	-
256,215	-	256,215	29,218	17	5,732	221,248

ישראל

אחר

סך הכל

הראל השתלמות אג"ח

ליום 31 בדצמבר 2015							
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות	תעודות סל	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות
אלפי ש"ח							
739	-	739	34	-	-	705	-
1,069	-	1,069	-	550	-	519	-
718	-	718	-	-	-	718	-
824	-	824	-	-	-	824	-
3,659	-	3,659	148	-	1,294	2,217	-
985	-	985	484	334	-	167	-
57,431	-	57,431	9,909	58	49	17,304	30,111
1,108	-	1,108	-	1,108	-	-	-
3,119	-	3,119	5	800	-	2,162	152
<u>69,652</u>	<u>-</u>	<u>69,652</u>	<u>10,580</u>	<u>2,850</u>	<u>1,343</u>	<u>24,616</u>	<u>30,263</u>

בריטניה

צרפת

גרמניה

שוויץ

ארצות הברית

אירופה

ישראל

שווקים מתעוררים

אחר

סך הכל

ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחיסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה.

אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהל סיכונים.

בהתאם לתקנות קופות גמל, החברה המנהלת של הקופה כלולה במסגרת ביטוח אחריות מקצועית בקשר עם פעילות ההשקעה שלה, לכיסוי חבותה בשל מעשה או מחדל רשלני כלפי עמיתה וכן ביטוח לכיסוי הונאות ומעילה באמון של עובדיה כלפי העמיתים בסכום כולל שלא יפחת מהסכומים המפורטים בתקנה 4 לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת השקעות), התשנ"ו-1995, ובתנאים הקבועים בתקנה האמורה לרבות השתתפות עצמית.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.11 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 16 א' לדוח הכספי של הקופה.

ז. בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכוני מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

גורמי סיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
סיכוני מקרו	√		סיכוני שוק
	√		האטה כלכלית בישראל
	√		סיכוני אשראי
		√	סיכון מחירי נכסים אחרים
סיכונים ענפיים	√		שינויים רגולטוריים
	√		סיכון נזילות
סיכונים מיוחדים לחברה		√	סיכונים תפעוליים

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

החברה יישמה את מודל הבקרה הפנימית המעודכן של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחשכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2015 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

חגית ציטיאט-לויין
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 22 במרס 2016

הצהרה (certification)

אני, חגית ציטיאט-לוי, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל השתלמות מסלולית (להלן: "קרבן ההשתלמות") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרבן ההשתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרבן ההשתלמות למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרבן ההשתלמות; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרבן ההשתלמות, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרבן ההשתלמות והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרבן ההשתלמות; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרבן ההשתלמות:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרבן ההשתלמות; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרבן ההשתלמות.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22 במרס 2016

חגית ציטיאט-לוי, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (certification)

אני, רם גבל מזהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הראל השתלמות מסלולית (להלן: "קרן ההשתלמות") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן ההשתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן ההשתלמות למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן ההשתלמות; וכן-
(א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן ההשתלמות, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
(ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
(ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן ההשתלמות והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
(ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות:
(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

22 במרס 2016

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפקוח הדירקטוריון, של הראל השתלמות מסלולית (להלן: "קרן ההשתלמות") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קרן ההשתלמות תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של קופת הגמל על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

_____	מישל סיבוני	יו"ר הדירקטוריון :
_____	חגית ציטיאט-לוי	מנכ"ל :
_____	רם גבל	סמנכ"ל כספים :

תאריך אישור הדוח : 22 במרס 2016

הראל השתלמות מסלולית

דוחות כספיים

ליום

31 בדצמבר 2015

תוכן העניינים

עמוד

2 דוח רואי החשבון המבקרים

3 דוח רואי החשבון המבקרים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

דוחות כספיים

4 דוח על המצב הכספי

7 דוח הכנסות והוצאות

11 דוח על השינויים בזכויות העמיתים

15 ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל השתלמות מסלולית

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של הראל השתלמות מסלולית (הראל השתלמות כללי, הראל השתלמות שקלי, הראל השתלמות נץ (מניית), הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות), הראל השתלמות אג"ח והראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)) (להלן - "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2015 ו- 2014 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מיידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הקופה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 22 במרס 2016 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

22 במרס 2016

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של הראל השתלמות מסלולית בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הראל השתלמות מסלולית (הראל השתלמות כללי, הראל השתלמות שקלי, הראל השתלמות נץ (מניית), הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות), הראל השתלמות אג"ח והראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)) (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 והדוח שלנו, מיום 22 במרס 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

22 במרס 2016

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2014	2015		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
197,545	236,568		רכוש שוטף
1,864	21,590	3	מזומנים ושווי מזומנים
199,409	258,158		חייבים ויתרות חובה
2,383,670	2,447,383	4	השקעות פיננסיות
687,016	955,592	5	נכסי חוב סחירים
554,286	691,122	6	נכסי חוב שאינם סחירים
*641,503	691,238	7	מניות
4,266,475	4,785,335		השקעות אחרות
			סך כל השקעות פיננסיות
40,139	43,738	8	נדל"ן להשקעה
4,506,023	5,087,231		סך כל הנכסים
*50,809	21,435	9	זכאים ויתרות זכות
4,455,214	5,065,796		זכויות העמיתים
4,506,023	5,087,231		סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים

* סווג מחדש. ראה באור 2ה.

רם גבל
סמנכ"ל כספים

חגית ציטיאט-לויין
מנכ"ל

מישל סיבוגי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 22 במרס 2016

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמויות כללי	הראל השתלמויות נך (מניית)	הראל השתלמויות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמויות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמויות שקלי	הראל השתלמויות אג"ח	סה"כ אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
136,827	24,977	58,523	3,250	9,288	3,703	236,568
16,095	3,611	1,699	169	11	5	21,590
152,922	28,588	60,222	3,419	9,299	3,708	258,158
רכוש שוטף						
מזומנים ושווי מזומנים						
חייבים ויתרות חובה						
השקעות פיננסיות						
נכסי חוב סחירים						
נכסי חוב שאינם סחירים						
מניות						
השקעות אחרות						
1,377,192	65,805	695,385	29,587	225,554	53,860	2,447,383
636,718	7,133	280,116	3,397	20,965	7,263	955,592
483,858	129,456	75,575	2,233	-	-	691,122
495,661	59,585	124,350	5,665	994	4,983	691,238
2,993,429	261,979	1,175,426	40,882	247,513	66,106	4,785,335
סך כל השקעות פיננסיות						
נדל"ן להשקעה						
28,713	-	15,025	-	-	-	43,738
3,175,064	290,567	1,250,673	44,301	256,812	69,814	5,087,231
סך כל הנכסים						
זכאים ויתרות זכות						
14,262	1,717	4,562	135	597	162	21,435
זכויות העמיתים						
סך כל ההתחייבויות וזכויות העמיתים						
3,160,802	288,850	1,246,111	44,166	256,215	69,652	5,065,796
3,175,064	290,567	1,250,673	44,301	256,812	69,814	5,087,231

רם גבל
סמנכ"ל כספיםחגית ציטיאט-לוין
מנכ"למישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 22 במרס 2016

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נך (מנייתי)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
90,890	24,384	59,042	3,135	16,346	3,748	197,545
921	90	657	16	138	42	1,864
91,811	24,474	59,699	3,151	16,484	3,790	199,409
1,222,361	51,808	809,609	24,849	219,664	55,379	2,383,670
453,994	5,109	202,864	3,012	17,040	4,997	687,016
376,380	114,265	60,986	2,655	-	-	554,286
451,420	56,788	123,135	4,976	203	4,981	*641,503
2,504,155	227,970	1,196,594	35,492	236,907	65,357	4,266,475
26,263	-	13,876	-	-	-	40,139
2,622,229	252,444	1,270,169	38,643	253,391	69,147	4,506,023
31,760	5,287	12,449	281	536	496	*50,809
2,590,469	247,157	1,257,720	38,362	252,855	68,651	4,455,214
2,622,229	252,444	1,270,169	38,643	253,391	69,147	4,506,023

רכוש שוטף

מזומנים ושווי מזומנים
חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות

נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות אחרות
סך כל השקעות פיננסיות

נדל"ן להשקעה

סך כל הנכסים

זכאים ויתרות זכות

זכויות העמיתים

סך כל ההתחייבויות וזכויות
העמיתים

* סווג מחדש. ראה באור ה2.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ביאור
1,201	690	(875)	
72,917	44,690	(4,104)	
33,210	27,426	39,837	
134,222	36,461*	53,890	
48,707	64,440	16,810	
(223)	1,995*	3,425	
288,833	175,012	109,858	
290,034	175,702	108,983	
35,312	41,255	45,498	10
3,443	4,206	5,079	11
9	64	140	12
155	42	95	15
33	114	122	
38,952	45,681	50,934	
251,082	130,021	58,049	

הכנסות (הפסדים)**ממזומנים ושווי מזומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

מנדליין להשקעה

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

ביטוח חיים

מסים

אחרות

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות על הוצאות לשנה**

* סווג מחדש. ראה באור 2ה.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(380)	(246)	(212)	(25)	1	(13)	(875)
(8,404)	42	(1,694)	(38)	5,712	278	(4,104)
26,638	152	11,770	106	842	329	39,837
32,641	7,245	13,766	236	2	-	53,890
15,125	1,253	616	42	(163)	(63)	16,810
2,167	-	1,258	-	-	-	3,425
68,167	8,692	25,716	346	6,393	544	109,858
67,787	8,446	25,504	321	6,394	531	108,983
28,295	2,525	11,121	362	2,535	660	45,498
3,621	324	1,008	30	61	35	5,079
108	11	15	1	3	2	140
62	3	8	12	-	10	95
86	-	33	1	1	1	122
32,172	2,863	12,185	406	2,600	708	50,934
35,615	5,583	13,319	(85)	3,794	(177)	58,049

הכנסות (הפסדים)**ממזומנים ושווי מזומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

מנדליין להשקעה

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

ביטוח חיים

מסים

אחרות

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות
לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מנייתי)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
383	296	(13)	27	(26)	23	690
16,944	871	15,826	346	9,515	1,188	44,690
17,754	80	8,681	51	787	73	27,426
24,088*	5,785	6,450*	138	-	-	36,461*
51,441	7,692	4,848	546	(101)	14	64,440
1,336*	-	659*	-	-	-	1,995*
111,563	14,428	36,464	1,081	10,201	1,275	175,012
111,946	14,724	36,451	1,108	10,175	1,298	175,702
24,347	2,233	11,119	320	2,557	679	41,255
2,904	328	883	26	29	36	4,206
47	6	9	-	2	-	64
13	3	3	13	-	10	42
76	-	38	-	-	-	114
27,387	2,570	12,052	359	2,588	725	45,681
84,559	12,154	24,399	749	7,587	573	130,021

הכנסות (הפסדים)**ממזומנים ושווי מזומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

מנדלין להשקעה

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

ביטוח חיים

מסים

אחרות

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות על הוצאות לשנה**

* סווג מחדש. ראה באור 2ה.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013

הראל השתלמות כללי אלפי ש"ח	הראל השתלמות נך (מניית) אלפי ש"ח	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות) אלפי ש"ח	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות) אלפי ש"ח	הראל השתלמות שקלי אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח
480	233	378	12	85	13	1,201
32,245	796	26,917	812	9,337	2,810	72,917
22,633	84	9,892	28	487	86	33,210
93,562	25,625	14,604	432	-	(1)	134,222
33,239	6,143	8,486	383	343	113	48,707
(270)	-	47	-	-	-	(223)
181,409	32,648	59,946	1,655	10,167	3,008	288,833
181,889	32,881	60,324	1,667	10,252	3,021	290,034
20,234	1,969	9,617	266	2,556	670	35,312
2,242	181	895	36	56	33	3,443
6	1	1	-	1	-	9
87	25	19	14	-	10	155
20	-	13	-	-	-	33
22,589	2,176	10,545	316	2,613	713	38,952
159,300	30,705	49,779	1,351	7,639	2,308	251,082

הכנסות (הפסדים)**ממזומנים ושווי מזומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

מנדל"ן להשקעה

סך כל ההכנסות מהשקעות

סך כל ההכנסות**הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

ביטוח חיים

מסים

אחרות

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,846,346	3,637,683	4,455,214	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
576,350	692,483	811,382	תגמולים מדמי גמולים
242,182	267,360	303,400	תשלומים לעמיתים
347,997	429,696	335,525	העברות צבירה לקופה
86,787	111,489	149,213	העברות מקופות גמל
			העברות בין מסלולים
142	-	-	העברות צבירה מהקופה
160,892	167,309	290,974	העברות לחברות ביטוח
86,787	111,489	149,213	העברות לקופות גמל
186,963	262,387	44,551	העברות בין מסלולים
			העברות צבירה, נטו
19,124	-	-	קבלת נכסים נטו מקופת גמל (*)
251,082	130,021	58,049	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
3,637,683	4,455,214	5,065,796	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

(*) לפרטים בדבר מיזוג קופה ביום 1 ביולי 2013, ראה ביאור 1ג.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נך (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,590,469	247,157	1,257,720	38,362	252,855	68,651	4,455,214	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
575,125	42,652	146,255	5,577	33,189	8,584	811,382	תקבולים מדמי גמולים
178,676	12,317	74,837	3,471	31,104	2,995	303,400	תשלומים לעמיתים
260,195	17,298	38,757	7,195	8,482	3,598	335,525	העברות צבירה לקופה
66,593	25,971	21,441	7,541	22,572	5,095	149,213	העברות מקופות גמל העברות בין מסלולים
147,416	15,773	104,914	4,897	12,939	5,035	290,974	העברות צבירה מהקופה
41,103	21,721	51,630	6,056	20,634	8,069	149,213	העברות לקופות גמל העברות בין מסלולים
138,269	5,775	(96,346)	3,783	(2,519)	(4,411)	44,551	העברות צבירה, נטו
35,615	5,583	13,319	(85)	3,794	(177)	58,049	עודף הכנסות (הפסדים) על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
3,160,802	288,850	1,246,111	44,166	256,215	69,652	5,065,796	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נך (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,011,651	202,758	1,086,695	30,735	238,920	66,924	3,637,683
454,112	35,885	153,518	5,552	34,842	8,574	692,483
159,959	10,818	68,186	2,275	20,848	5,274	267,360
262,527	16,469	126,853	3,128	15,617	5,102	429,696
49,221	19,063	21,765	5,889	12,141	3,410	111,489
83,047	9,058	54,056	3,970	12,567	4,611	167,309
28,595	19,296	33,268	1,446	22,837	6,047	111,489
200,106	7,178	61,294	3,601	(7,646)	(2,146)	262,387
84,559	12,154	24,399	749	7,587	573	130,021
2,590,469	247,157	1,257,720	38,362	252,855	68,651	4,455,214

זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה

תקבולים מדמי גמולים

תשלומים לעמיתים

העברות צבירה לקופה

העברות מקופות גמל
העברות בין מסלולים

העברות צבירה מהקופה

העברות לקופות גמל
העברות בין מסלולים

העברות צבירה, נטו

עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר
מדוח הכנסות והוצאות

זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013							
הראל השתלמות כללי אלפי ש"ח	הראל השתלמות נכ (מניית) אלפי ש"ח	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות) אלפי ש"ח	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות) אלפי ש"ח	הראל השתלמות שקלי אלפי ש"ח	הראל השתלמות אג"ח אלפי ש"ח	סה"כ אלפי ש"ח	
1,583,232	157,273	809,978	-	234,959	60,904	2,846,346	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
362,613	31,101	134,209	5,107	34,891	8,429	576,350	תקבולים מדמי גמולים
140,239	9,658	61,425	2,030	24,887	3,943	242,182	תשלומים לעמיתים
125,283	6,473	182,793	8,689	15,273	9,486	347,997	העברות צבירה לקופה
28,127	12,372	36,187	1,019	6,476	2,606	86,787	העברות מקופות גמל
							העברות בין מסלולים
142	-	-	-	-	-	142	העברות צבירה מהקופה
79,646	13,492	48,188	1,754	12,187	5,625	160,892	העברות לחברות ביטוח
26,877	12,016	16,638	771	23,244	7,241	86,787	העברות לקופות גמל
							העברות בין מסלולים
46,745	(6,663)	154,154	7,183	(13,682)	(774)	186,963	העברות צבירה, נטו
-	-	-	19,124	-	-	19,124	קבלת נכסים נטו מקופת גמל (*)
159,300	30,705	49,779	1,351	7,639	2,308	251,082	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
2,011,651	202,758	1,086,695	30,735	238,920	66,924	3,637,683	זכויות העמיתים ליום 31 בדצמבר של השנה

(*) לפרטים בדבר מיזוג קופה ביום 1 ביולי 2013, ראה ביאור 10.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. הראל השתלמות מסלולית (להלן - הקופה) הינה קרן השתלמות מסלולית המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, אשר נכון ליום 31 בדצמבר 2015, כוללת שישה מסלולים פעילים:

- הראל השתלמות כללי.
- הראל השתלמות נץ (מניית).
- מסלול הראל שלדג (עד 10% מניות).
- הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)(ראה ד' להלן).
- הראל השתלמות שקלי.
- הראל השתלמות אג"ח.

הקופה מנוהלת על ידי הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"), חברה בבעלות מלאה בעקיפין, של הראל השקעות בבתוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

לשינוי מבני בחברה המנהלת ובקופה ולשינוי שמות המסלולים החל מיום 1 בינואר 2016 ראה ביאור 17 בדבר אירועים לאחר תאריך הדיווח.

ב. ביום 1 ביולי 2013, מוזגה קרן ההשתלמות הראל השתלמות ניבה לתוך קרן ההשתלמות הראל השתלמות מסלולית, כמסלול השקעה נפרד (להלן - "מיזוג טכני"). לאור המיזוג ובמסגרת תיקון תקנון הקרן הראל קרן השתלמות בחודש יולי 2013, שונה שם המסלול להראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות).

המיזוג כאמור טופל כאילו בוצע ביום 1 בינואר 2013, בהתאם להבהרה לחוזר "הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדיווחים הכספיים השנתיים של קופות גמל וקרנות פנסיה" בנושא מיזוגים, מיום 18 בפברואר 2014.

ביום 28 ביוני 2015 התקבל אישור של דירקטוריון החברה המנהלת ודירקטוריון הראל עתידית קופות גמל בע"מ (להלן - "הראל עתידית") למיזוגה של הראל עתידית לתוך החברה המנהלת תוך חיסולה ללא פירוק. המיזוג כאמור, אושר על ידי בית המשפט ביום 26 בנובמבר 2015, על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ביום 27 בדצמבר 2015 ועל ידי רשם החברות ביום 31 בדצמבר 2015.

בהתאם לכך, ביום 1 בינואר 2016, מוזגה הראל עתידית לתוך החברה המנהלת תוך חיסולה ללא פירוק, וקופת הגמל הראל גילעד השתלמות (קופה בניהולה של הראל עתידית) מוזגה, מיזוג טכני, לתוך הקופה.

העברות הזכויות כאמור התבצעו בדרך של העברת נכסים וכתוצאה מהמיזוגים לא היתה פגיעה בעמית הקופה המתמזגת ולא נוצרו נכסים או רווחים לחברה המנהלת.

ג. קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

ד. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, ועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

ה. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) הקופה - הראל קרן השתלמות מסלולית.
- (2) החברה המנהלת - הראל גמל והשתלמות בע"מ.
- (3) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.
- (4) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, והתקנות שהותקנו מכוחו.
- (5) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.
- (6) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח ובהתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה המנהלת ביום 22 במרס 2016.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי הוגן של נכסי חוב שאינם סחירים וכן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בעלות מתואמת, אשר מידע לגבי השווי הוגן ניתן לצרכי ביאור בלבד, נקבעים באמצעות היוון תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי הוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה בלתי סחירים - לפי מודל כלכלי הנקבע על ידי הממונה. יתרת זכות הנובעת מהתחייבות בגין נגזרים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות בלתי סחירות - מוצגות לפי מודל כלכלי שנקבע על ידי הממונה.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משוברים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואת תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.
- (12) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (13) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (14) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX מוצג יחד עם הנכס, למעט אם הגיע מועד התשלום וטרם שולם.
- (15) אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות - חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת ראה סעיף (4).

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

(16) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

1.91	(0.10)	(0.90)
(7.02)	12.04	0.33

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע במועד הדיווח)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ה. סיווג מחדש

בתקופת הדיווח ביצעה הקופה סווג מחדש למספרי השוואה בין השקעות אחרות לבין זכאים ויתרות זכות, עבור התחייבויות בגין נגזרים. בנוסף, סווגו מחדש מספרי השוואה בגין הכנסות מנדל"ן להשקעה בחו"ל מהכנסות מנדל"ן להשקעה להכנסות ממניות.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
848	109	164	21	11	1	1,154
92	35	11	-	-	-	138
35	-	15	-	-	-	50
14,875	3,457	1,467	148	-	-	19,947
245	10	42	-	-	4	301
16,095	3,611	1,699	169	11	5	21,590

ריבית ודיבידנד לקבל (*)

מוסדות

סכומים לקבל בגין נדל"ן

בטחונות בגין פעילות בנגזרים

חייבים בגין השקעות (*)

סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) ליתרה בגין צדדים קשורים ראה באור 14 בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ליום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
656	45	564	16	138	42	1,461
98	45	13	-	-	-	156
167	-	80	-	-	-	247
-	-	-	-	-	-	-
921	90	657	16	138	42	1,864

ריבית ודיבידנד לקבל (*)

מוסדות

סכומים לקבל בגין נדל"ן

אחרים

סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) ליתרה בגין צדדים קשורים ראה באור 14 בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נכ (מנייתי)	הראל שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
863,924	64,833	517,417	14,089	221,248	30,263	1,711,774
510,889	775	177,367	15,483	4,274	23,594	732,382
2,379	197	601	15	32	3	3,227
513,268	972	177,968	15,498	4,306	23,597	735,609
1,377,192	65,805	695,385	29,587	225,554	53,860	2,447,383

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נכ (מנייתי)	הראל שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
832,455	50,743	606,903	15,460	190,221	36,258	1,732,040
385,603	782	201,440	9,358	29,414	19,119	645,716
4,303	283	1,266	31	29	2	5,914
389,906	1,065	202,706	9,389	29,443	19,121	651,630
1,222,361	51,808	809,609	24,849	219,664	55,379	2,383,670

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

שניתנות להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נכ (מנייתי)	הראל שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
95,698	157	46,863	292	1,426	1,019	145,455
6	8	-	-	-	-	14
22,478	3	7,830	20	1	41	30,373
126,100	6,638	39,158	2,047	10,109	2,083	186,135
392,436	327	186,265	1,038	9,429	4,120	593,615
636,718	7,133	280,116	3,397	20,965	7,263	955,592

אגרות חוב קונצרניות:

שאינן ניתנות להמרה

שניתנות להמרה

פקדונות בבנקים

הלוואות לעמיתים

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים (המשך)

(*) השווי הוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת :

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי		הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	
שווי	ערך	שווי	ערך
הוגן	בספרים	הוגן	בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,263	3,263	122	118

הלוואות

ליום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נ"ך (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
77,394	467	35,850	298	1,415	683	116,107
10	19	-	-	-	-	29
9,054	-	3,529	20	-	45	12,648
91,869	4,308	26,469	1,455	6,361	1,446	131,908
275,667	315	137,016	1,239	9,264	2,823	426,324
453,994	5,109	202,864	3,012	17,040	4,997	687,016

אגרות חוב קונצרניות :
 שאינן ניתנות להמרה
 שניתנות להמרה
 פקדונות בבנקים
 הלוואות לעמיתים
 הלוואות לאחרים
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)

(*) השווי הוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת :

ליום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי		הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	
שווי	ערך	שווי	ערך
הוגן	בספרים	הוגן	בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,275	4,215	505	471

הלוואות

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נ"ך (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
403,119	129,382	39,719	2,233	574,453
80,739	74	35,856	-	116,669
483,858	129,456	75,575	2,233	691,122

מניות סחירות
 מניות לא סחירות
סך הכל מניות

ביאור 6 - מניות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח
נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
322,397	114,190	37,184	2,655	476,426	77,860
53,983	75	23,802	-	77,860	-
376,380	114,265	60,986	2,655	554,286	-

מניות סחירות

מניות לא סחירות

סך הכל מניות

השקעות החברה בנדל"ן מחוץ לישראל מתבצעות באמצעות חברות ושותפויות מחוץ לישראל ולפיכך השקעות אלה מסווגות בסעיף מניות לא סחירות.

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח	הראל השתלמות ש"ח
נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)	נ"מ (מניית)
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
181,133	42,994	17,964	3,325	-	1,343	246,759
137,800	14,927	49,738	1,975	17	2,850	207,307
3,014	700	297	37	-	-	4,048
1,050	1	225	44	-	46	1,366
53	18	5	-	-	-	76
655	217	63	3	-	-	938
323,705	58,857	68,292	5,384	17	4,239	460,494
השקעות אחרות סחירות						
תעודות סל						
קרנות נאמנות						
מכשירים נגזרים						
מוצרים מובנים						
אופציות						
כתבי אופציה						
השקעות אחרות שאינן סחירות						
קרנות השקעה וקרנות הון סיכון						
מכשירים נגזרים						
מוצרים מובנים						
אופציות						
כתבי אופציה						
148,423	288	45,505	95	-	480	194,791
7,657	413	3,374	59	80	107	11,690
15,330	1	7,024	127	897	157	23,536
131	-	30	-	-	-	161
415	26	125	-	-	-	566
171,956	728	56,058	281	977	744	230,744
495,661	59,585	124,350	5,665	994	4,983	691,238

סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נכ (מנייתי)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
השקעות אחרות סחירות						
152,129	34,941	18,007	2,862	-	1,351	209,290
152,659	17,981	58,650	1,611	163	2,897	233,961
7,133	1,596	868	70	-	5	*9,672
10,869	111	3,801	291	-	194	15,266
44	16	2	-	-	-	*62
252	90	29	2	-	-	373
323,086	54,735	81,357	4,836	163	4,447	468,624
השקעות אחרות שאינן סחירות						
110,241	255	36,738	101	-	502	147,837
9,597	1,770	1,677	38	33	29	*13,144
8,187	23	3,255	1	7	3	11,476
309	5	108	-	-	-	422
128,334	2,053	41,778	140	40	534	172,879
451,420	56,788	123,135	4,976	203	4,981	641,503

סך הכל השקעות אחרות

* סווג מחדש. ראה באור 2ה.

ב. מכשירים נגזרים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נכ (מנייתי)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
368,362	85,947	36,556	3,634	-	-	494,499
3,915	-	5,725	52	-	246	9,938
(558,932)	(54,065)	(192,603)	(7,303)	(3,428)	(10,297)	(826,628)
(2,956)	(25)	(1,654)	(8)	(366)	(18)	(5,027)

מניות

מדד

מטבע זר

ריבית

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

ב. מכשירים נגזרים (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2014							
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נכ (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
310,400	69,281	37,009	2,580	-	-	419,270	מניות
18,001	-	21,484	53	-	250	39,788	מדד
(446,287)	(54,624)	(183,752)	(4,419)	(4,278)	(7,478)	(700,838)	מטבע זר
(2,727)	(15)	(1,447)	-	(154)	(5)	(4,348)	ריבית

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015			
הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות כללי	סה"כ	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות כללי	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
26,263	13,876	40,139	13,876	26,263	20,524	יתרה ליום 1 בינואר
1,169	382	1,551	382	11,758	18,847	רכישות ותוספות
1,281	767	2,048	767	548	768	התאמת שווי הוגן
28,713	15,025	43,738	28,713	26,263	40,139	יתרה ליום 31 בדצמבר

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ב. נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות בתקופות שונות עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. בשאר תקופות הדיווח מתבצעות בחינה פנימית, במטרה לוודא שלא חל שינוי מהותי בשווי הנכס בהתאם לפרמטרים שעל בסיסם נערכה הערכת השווי.

הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה.

הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; חלוקת האחזקות בין הקבוצה והשוכר לגבי אחזקת וביטוח הנכס; ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות, גישת ההשוואה, נכסים דומים והיוון תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהנכס. שווים של מרבית הנכסים נקבע בהתאם לאמידת תזרימי המזומנים ולגביהם מובאים בחשבון הסיכון המובנה שלהם. מרבית נכסי הנדל"ן המסחרי ונדל"ן המשרדים מהווים בשיעור היוון 4.32% לנדל"ן חו"ל ושיעורי היוון שבין 7% ל-9% לנדל"ן בישראל וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת השווי לנדל"ן להשקעה בהקמה מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההיוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.

אומדן השווי ההוגן יגדל באם שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן, ויקטן באם שיעור התפוסה יקטן. הנדל"ן להשקעה מורכב בעיקר מבנייני משרד ונדל"ן מסחרי.

לא קיימים יחסי גומלין פנימיים בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה.

ג. לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה ולחכירה של נדל"ן להשקעה ראה ביאור 16 ג(2).

ד. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקופה כנדל"ן להשקעה:

ליום 31 בדצמבר		מועדי סיום
2014	2015	תקופת החכירה
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	בשנים
21,668	23,460	בבעלות
18,471	20,278	בכחירה מהוונת (*) 2037 ואילך

(*) מקרקעין ברחוב יגאל אלון תל אביב, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2015 וליום 31 בדצמבר 2014 הינם בסך של 7,953 אלפי ש"ח ובסך של 6,477 אלפי ש"ח, בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל ומעיריית תל-אביב עד שנת 2060 ועד שנת 2059, בהתאמה.

מקרקעין ברחוב קרית נורדאו נתניה, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2015 וליום 31 בדצמבר 2014 הינם בסך של 12,324 אלפי ש"ח ובסך של 11,994 אלפי ש"ח, בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד שנת 2037.

ה. חלק מהקרקעות בבעלות או בחכירה בישראל טרם נרשם בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

ביאור 9 - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2015

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,448	208	912	31	209	54	3,862
חברה מנהלת						
296	11	87	7	5	3	409
מוסדות						
11,478	1,497	3,552	96	382	105	17,110
התחייבויות בגין נגזרים						
40	1	11	1	1	-	54
אחרים						
14,262	1,717	4,562	135	597	162	21,435
סך הכל זכאים ויתרות זכות						

ליום 31 בדצמבר 2014

הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות שקלי	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,168	187	931	28	217	55	3,586
חברה מנהלת						
170	8	72	-	4	5	259
מוסדות						
28,637	5,091	11,191	253	314	436	*45,922
התחייבויות בגין נגזרים						
-	-	224	-	-	-	224
מעסיקים						
705	-	-	-	-	-	705
זכאים בגין השקעות						
80	1	31	-	1	-	113
אחרים						
31,760	5,287	12,449	281	536	496	50,809
סך הכל זכאים ויתרות זכות						

* סווג מחדש. ראה באור 2ה.

ביאור 10 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול לפי מסלולי השקעה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2014	2013	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
28,295	24,347	20,234	דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים:
2,525	2,233	1,969	הראל השתלמות כללי
11,121	11,119	9,617	הראל השתלמות נץ (מנייתי)
362	320	266 (*)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)
2,535	2,557	2,556	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)
660	679	670	הראל השתלמות שקלי
			הראל השתלמות אג"ח
45,498	41,255	35,312	סך הכל הוצאות דמי ניהול

(*) לפרטים בדבר מיזוג קופת הראל השתלמות ניבה לתוך הקופה ראה ביאור ג1.

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2014	2013	
%	%	%	
2.00	2.00	2.00	דמי ניהול מסך נכסים:
			שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין
			שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:
0.98	1.06	1.17	הראל השתלמות כללי
0.92	0.99	1.15	הראל השתלמות נץ (מנייתי)
0.89	0.93	1.04	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)
0.89	0.92	1.03 (*)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)
1.01	1.05	1.11	הראל השתלמות שקלי
0.96	0.98	1.03	הראל השתלמות אג"ח

(*) שיעור דמי ניהול ממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל, בגין קופה שמוזגה במיזוג טכני, ביום 1 ביולי 2013, לקופה בניהול החברה המנהלת. ראה בנוסף ביאור ג1.

שיעור דמי ניהול ממוצע במסלול, מיום המיזוג ועד ליום 31 בדצמבר 2013 - 0.49% מסך הנכסים.

ביאור 11 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
שיעור מתוך סך נכסים לתום שנה קודמת (%)			אלפי ש"ח			
0.021	0.017	0.016	608	624	699	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.006	0.006	0.006	174	202	255	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.026	0.002	0.002	733	54	78	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני:
0.024	0.030	0.044	702	1,100	1,989	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.043	0.060	0.045	1,226	2,211	2,035	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
-	*-	*-	-	5	9	בגין השקעה בנכסים בישראל
-	*-	*-	-	10	14	באמצעות תעודת סל
						עמלות אחרות**
0.120	0.114	0.113	<u>3,443</u>	<u>4,206</u>	<u>5,079</u>	סך הכל הוצאות ישירות

הראל השתלמות כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
שיעור מתוך סך נכסים לתום שנה קודמת (%)			אלפי ש"ח			
0.022	0.019	0.016	342	387	433	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.006	0.006	0.006	91	118	154	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.029	0.002	0.002	457	36	53	הוצאות בגין השקעות לא סחירות
						עמלות ניהול חיצוני:
0.035	0.042	0.059	562	858	1,558	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.050	0.074	0.054	790	1,495	1,408	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
-	*-	*-	-	2	7	בגין השקעה בנכסים בישראל
-	*-	*-	-	8	8	באמצעות תעודת סל
						עמלות אחרות**
0.141	0.143	0.138	<u>2,242</u>	<u>2,904</u>	<u>3,621</u>	סך הכל הוצאות ישירות

הראל נץ (מנייתי)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
שיעור מתוך סך נכסים לתום שנה קודמת (%)			אלפי ש"ח			
0.047	0.036	0.036	74	74	90	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.005	0.006	0.007	8	13	18	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
						עמלות ניהול חיצוני:
0.001	*-	*-	1	1	1	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.062	0.117	0.085	98	238	214	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
-	0.001	*-	-	2	1	בגין השקעה בנכסים בישראל
						באמצעות תעודת סל
0.115	0.162	0.128	<u>181</u>	<u>328</u>	<u>324</u>	סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בעד ניהול תביעה.

הראל שלדג (עד 10% מניות)

סך הכל הוצאות ישירות

סך הכל הוצאות ישירות

סך הכל הוצאות ישירות

סך הכל הוצאות ישירות

סך הכל הוצאות ישירות

**** עמלות אחרות כוללות הוצאות בעד ניהול תביעה.**

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

הראל השתלמות אג"ח			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2015	2014	2015	2014	2013
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח
עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך	6	6	9	6	0.015
עמלות דמי שמירה של ניירות ערך	4	4	5	4	0.008
עמלות ניהול חיצוני:					
בגין השקעה בקרנות השקעה	3	3	1	3	0.002
בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל	22	23	18	23	0.030
סך הכל הוצאות ישירות	35	36	33	36	0.054

ביאור 12 - ביטוח חיים

החל מחודש אוגוסט 2013, עמיתי הקופה בעלי חשבון של 10 אלפי ש"ח לפחות או הפקדה חודשית של 500 ש"ח לפחות, מגיל 18 ועד גיל 69 שנים, רשאים להצטרף לביטוח קבוצתי למקרה מוות בגובה של 120 אלפי ש"ח, וזאת בכפוף למילוי הצהרת בריאות (ללא החרגות) ואישורה על ידי החברה המנהלת.

פרמיית הביטוח החודשית הינה בעלות של 7 ש"ח לגילאים 18-49, 17 ש"ח לגילאים 50-59 ו-50 ש"ח לגילאים 60-69. כל הסכומים צמודים למדד יולי 2013. הפרמיה החודשית נגבית מצבירת העמית בקרן.

הביטוח הינו ביטוח קבוצתי וצמוד לקרן ההשתלמות, בעת פדיון או ניוד הקרן, הביטוח בתעריף זה מתבטל. ניתן להמשיך את הביטוח כפוליסת פרט בהתאם לתעריף שיהיה נהוג באותה עת.

ביאור 13 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו				
	2011	2012	2013	2014	2015
	באחוזים				
הראל השתלמות כללי	5.16	11.67	10.78	5.09	2.57
הראל השתלמות נץ (מנייתי)	(3.54)	11.97	20.47	6.91	3.45
הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	5.04	10.18	6.54	3.15	1.92
הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות) (*)	0.82	9.44	6.62	3.34	0.76
הראל השתלמות שקלי	(1.48)	7.44	4.43	4.31	2.53
הראל השתלמות אג"ח	4.60	8.77	4.60	1.82	0.66

(*) למיזוג קופת הראל השתלמות ניבה, ראה ביאור 1ב.

ביאור 14 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2015	2014	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(3,862)	(3,586)	החברה המנהלת
39	5	צדדים קשורים אחרים:
25	-	חייבים ויתרות חובה
120,825	78,536	חייבים בגין השקעות
625	2,024	מניות
-	6,550	אגרות חוב סחירות
50,973	54,816	הלוואות
		קרנות השקעה
168,625	138,345	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 2,283 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2014	2013	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
45,498	41,255	35,312	דמי ניהול לחברה המנהלת
-	-	15	הוצאות ישירות
45,498	41,255	35,327	

ביאור 15 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
הראל השתלמות כללי	הראל השתלמות נץ (מניית)	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)	הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)	הראל השתלמות אג"ח	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
63	4	8	12	10	97
(1)	(1)	-	-	-	(2)
62	3	8	12	10	95

בגין השקעות בניירות ערך זרים
בגין שנים קודמות ואחרות
סך כל הוצאות מסים

ביאור 16 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. חובות מעבידים

חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים התחייבות על הקופה, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופה. קיימת אי וודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחוייבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופה האופייניים לסקטור קופות הגמל (כגון הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). להערכת הנהלת הקופה הסכומים הינם בהיקפים שאינם מהותיים.

על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת הנהלת הקופה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.

סך חובות המעבידים למיטב ידיעת מנהלי הקופה, הינו :

31 בדצמבר		שם המסלול
2015	2014	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,374	1,265	הראל השתלמות כללי
12	-	הראל השתלמות נץ (מנייתי)
27	-	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)
1,413	1,265	

ב. התקשרויות

(1) הקופה התקשרה להשקעה בקרנות הון סיכון. להלן יתרת הסכומים שנותרו להשקעה:

31 בדצמבר		שם המסלול
2015	2014	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
89,268	65,493	הראל השתלמות כללי
85	86	הראל השתלמות נץ (מנייתי)
24,132	18,019	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)
68	-	הראל השתלמות אג"ח

(2) הקופה התקשרה להשקעה בנכסי נדל"ן. להלן יתרת הסכומים שנותרו להשקעה:

31 בדצמבר		שם המסלול
2015	2014	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,976	3,513	הראל השתלמות כללי
617	1,211	הראל השתלמות שלדג (עד 10% מניות)

ד. שעבדים

קיימים שעבדים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים, בסך של כ- 188.6 מיליון ש"ח.

ביאור 17 - אירועים לאחר תאריך הדיווח

שינוי מבני בחברה המנהלת ובקופה

חוזר ממונה 2015-9-7, שעניינו מסלולי השקעה בקופות גמל, קובע כי גוף מוסדי ינהל בכל קופת גמל בניהולו, פרט למסלולי השקעה מתמחים, מסלולי השקעה המותאמים לגיל העמיתים (אפשרות לבחירה בין שני מודלים : מודל ראשון עד גיל 50, בין גיל 50 ל-60 ומעל גיל 60 ומודל שני אוכלוסיות בטווח גילאים של 5-10 שנים), בהם ינוהלו כספי עמיתים שלא בחרו במסלול השקעה אחר.

כמו כן, כאמור בביאור 1, ביום 1 בינואר 2016 מוזגה הראל עתידית לתוך החברה המנהלת וקופת הראל גילעד השתלמות, קופה בניהול הראל עתידית, מוזגה, על כל מסלוליה, מיזוג טכני, לתוך הקופה.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2016, שונו שמות מסלולי הקופה, וקיימים בה 10 מסלולי השקעה, כדלקמן :

- (1) הראל השתלמות כללי.
- (2) הראל השתלמות מסלול מניות (לשעבר- הראל השתלמות נץ (מנייתי)).
- (3) הראל השתלמות אג"ח עד 10% מניות (לשעבר- מסלול הראל שלדג (עד 10% מניות)).
- (4) הראל השתלמות מסלול שקלי.
- (5) הראל השתלמות אג"ח ללא מניות (לשעבר- הראל השתלמות אג"ח).
- (6) הראל השתלמות מסלול חו"ל (לשעבר- הראל השתלמות ניבה (עד 20% מניות)).
- (7) הראל השתלמות אג"ח עד 20% (לשעבר- הראל גילעד השתלמות כללי).
- (8) הראל השתלמות לטווח ארוך (לשעבר- הראל גילעד השתלמות כללי 2).
- (9) הראל השתלמות מסלול כהלכה (לשעבר- הראל גילעד השתלמות כהלכה).
- (10) הראל השתלמות אג"ח קונצרני (לשעבר- הראל גילעד השתלמות אג"ח).